

Tasavertainen ja dialoginen kohtaaminen oppilaitoksen arjessa -podcast

Puhujat: Eeva Mäntylä, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Anu Utter Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Emma Rosenström, Humanistinen ammattikorkeakoulu

Eeva: Tervetuloa mukaan kuuntelemaan podcastia, jossa käsittelemme kohtaamisen merkitystä oppilaitoksen arjessa. Meidän jokaisen päivä sisältää monenlaisia kohtauksia. Miten merkityksellinen yksittäinen kohtaaminen voi olla ja miten se voi jäädä mieleen ja vaikuttaa lapsen tai nuoren toimijuuteen itseluottamukseen ja valintoihin pitkällekin tulevaisuuteen? Meillä on tässä podcastissa mukana 3 henkilöä, joista jokainen tuo oman näkökulmansa käsiteltävään aiheeseen. Minun nimi on Eeva Mäntylä ja toimin yhteisöpedagogikoulutuksen lehtorina Humanistisessa ammattikorkeakoulussa ja lisäksi toimin myös Jyväskylän kampuksen opinto ohjaajana. Ja lisäksi täällä on mukana Anu.

Anu: Tervehdys kaikille. Elikä oon Anu Utter ja toimin täällä Jyväskylän ammatillisessa opettajakorkeakoulussa opettajankouluttajana. Oma tausta on vahvasti tuolla nuorisotyössä ja nuorisokasvatuksen teemojen parissa. Se on oikeastaan se, mikä sitten paljon värittää tätä minun omaa näkemystäni siitä, että mitä tänään käsitellään ja minkälaisia näkökulmia tuon mukaan keskusteluun. Ja sitten meillä on mukana Emma.

Emma: Moikka vaan. Mä oon Emma Rosenström ja mä oon humanistisessa ammattikorkeakoulussa, kolmas vuosi kohta opintoja purkissa ja koulun nuorisotyötä harjoitteluiden tiimoilta paljon tehnyt niin sitä näkökulmaa ehkä tuomassa tähän.

Eeva: Tosi kiva Emma, että oot mukana. Tuot tämmöistä tuoretta opiskelijan näkökulmaa myös tähän asiaan. Me ajateltiin aloittaa sillä, että jokainen voisi kertoa jonkinlaisen muiston omilta kouluajoilta merkityksellistä kohtaamisesta, joka on jollakin tavalla jäänyt mieleen, ja miksi se on jäänyt mieleen. Haluaisiko vaikka Emma aloittaa?

Emma: Mä voin aloittaa. Mä yritin tätä miettiä. Eeva antoi tän jo aiemmin tehtäväksi miettiä etukäteen ja tää oli aika vaikea. Ehkä positiivinen asia oli se, että ei tullut mitään negatiivista mieleen vaan tuli tämmöinen positiivinen tilanne. Mä oon pohjustuksena ollut tosi heikko kielissä ja kielet ei ole koskaan ollut mun semmoinen niinku vahvuus. Ja mä oon tän asian kanssa paininut vuosia ja ollut silleen, että tästä ei tuu yhtään mitään. Ja sitten yksi opettaja sitten rohkaisi, kun mä mietin siinä yläasteella, että pärjääkö mä lukiossa ja voinko mä mennä lukioon, kun mä oon niin heikko kielissä. Ja hän tuumasi tähän, että todellakin menet, että sä varmasti pärjää ja et stressaa ja et anna periksi, et luovuta. Siitä jäi minulle semmoinen, että vitsi mä kyllä pystyn tähän. Se kannusti positiivisella tavalla ja se on jäänyt semmoisena mukavana juttuna mieleen kouluajoilta.

Eeva: No onpa kiva kuulla, koska sitä ei joskus ajattele, että tuollaiset ehkä tavanomaisetkin asiat, mitkä sitten opettajan arjessa toistuu, että niillä onkin sille yksittäiselle nuorelle tai lapselle tosi kauaskantoisia vaikutuksia. Se on tosi merkityksellistä.

Emma: Ja noinkin tavallaan pieni asia, kun joku vaan käyttää hetken siihen, että rohkaisee sua, että kyllä sä pystyt ja et luovuta niin se jää pitkäksi aikaa mieleen.

Eeva: Sitä voisi ajatella, että tavallaan semmoinen ihan perusasia, voisi ajatella, että itsestänselvyys, mutta, mietitäänkö me tällaisia ihan tarpeeksi siinä opettajan arjessa. Mitäs Anulle on jäänyt mieleen?

Anu: Joo no mulla on jäänyt kanssa tällöinen suhteellisen positiivinen muisto mieleen. Olin silloin aikoinani ysluokkalaisena niin kovasti toivonut yhteishaussa, että pääsisin ilmaisutaidon lukioon. No ihan ei sitten pisteet sinne riittänyt, että jäi hyvin pienestä kiinni ja olin kauhean pettynyt. Menin sitten ammattikouluun ja olin siellä sitten. Se oli mun kolmas vaihtoehto. Elikä sinne sitten mentiin ja olin omasta mielestäni täysin väärällä alalla. Ja nuorena se tuntuu maailmanlopulta se alavalinta, että nyt tässäkö sitä ollaan ja tätäkö sitä koko loppuelämä tullaan tekemään, ja olen kauhean surullinen siitä tilanteesta. Siellä oli mahdollisuus ottaa valinnaisia opintoja ja siellä oli tällöinen ilmaisutaito, muistaakseni sillä nimellä kulkeva kurssi, ja otin sen ja siellä sattui sitten tämä opettaja, kuka siitä vastasi niin hän oli ihan tällöinen pitkän linjan näyttelijä. Hän jotenkin huomasi minussa sen palon ja sen halun päästä esiintymään, päästä tekemään erilaisia asioita, tehdä sitä teatteria, juontaa, mitä oikeastaan kaikkea mahdollista voi vaan esiintymisen alalla tehdä. Hän mahdollisti minulle sen siinä niitten opintojen aikana, että mä pääsin edustamaan meidän oppilaitosta hyvin monissa eri kulttuurikilpailuissa. Mut pestattiin aina juontamaan kaikennäköisiä tilaisuuksia, milloin olin lausumassa kalevalaa jossain hienossa tapahtumassa eli mulla on jotenkin jäi semmoinen olo, että hän näki minut siinä hetkessä ja hän jotenkin hoksasi ehkä tiedostamattaan tai tietäen sen, että nyt jos saadaan tuo ihminen pidettyä kiinni täällä meidän oppilaitoksessa näillä keinoilla, niin sitten tulee käytyä myös se tutkinto ja niinhän siinä sitten kävi, eli kävin sitten sen tutkinnon siinä aikoinaan ja kyllä niinku näin jälkikäteen mietittynä, niin kyllä se oli yksi syy että kun sain toteuttaa myös sitä omaa luovaa puolta hyvin vahvasti niin oli se mikä minua piti kiinni niissä opinnoissa.

Eeva: Ihana kokemus. Se on tärkeä taito opettajalla nähdä niistä jokaisesta oppilaasta se joku semmoinen vahvuus ja pyrkiä sitä sitten vahvistamaan ja luomaan niitä edellytyksiä.

Emma: Se on harmi, että monesti kiinnitetään huomiota semmoisiin heikkouksiin eikä niihin vahvoihin juttuihin. Mut sitten se on kiva, että pyritään nostamaan niitä vahvuuksia ja käyttämään niitä hyödyksi. Tavallaan myöskin kaikkien muidenkin eduksi. Se on kiva.

Eeva: Niin, onko se edelleenkin jotenkin valloillaan, että opetustilanteessa kaivetaan erilaisia virheitä, että mikä on nyt on tehty väärin tai jotenkin, että sitä kautta ajatellaan sitten, että OK, että kun osoitetaan ne virheet niin nyt sä tiedät sitten, että mitä pitäisi tehdä toisin. Mutta vastapainona kyllä omien vahvuuksien tunnistamista ja tunnustamista niin sitähan pitäisi olla enemmän. Tästä ehkä päästäänkin sitten tähän mun omaan muistoon. Mä tätä hetken mietin, että mikä, se nyt voisi olla semmoinen. Onhan niitä erilaisia, on positiivisia ja sitten ei niin positiivisia. Tää on, olisikohan mun ehkä viidenneltä luokalta muistaakseni uskonnon kokeesta. En muista tarkkaan sitä kysymyksen asettelua mikä se oli, mutta mä mietin siinä kohtaa, että haetaanko tässä vastaukseksi kirosanaa, ihan kauheata. Että voiko tän kysymyksen vastaus olla kirosana? Ja se oli ehkä viidesluokkalaisille semmoinen hankala paikka, ja mun piti se sitten kysyä opettajalta. Viittasin, että opettaja opettaja, nyt tähän kohtaan haluaisin tarkennusta. Voiko oikea vastaus olla kirosana? Siihen sitten opettaja jotenkin dramaattisesti, että no niin, nyt se Eeva sitten paljasti sen oikean vastauksen. Tää on jäänyt jotenkin mieleen. Ehkä sellainen jonkinlainen julkinen nolaaminen siinä tapahtui. Itse olin vaan ollut epävarma siitä, että voiko tällaista vastausta kirjoittaa tähän.

Anu. Voi voi pientä Eevaa.

Eeva: No niin. Toki ollaan tästä nyt päästy eteenpäin, mutta silti se on jäänyt mieleen. Entäs sitten opettajan tai ohjaajan roolissa? Niin oletteko te sanonut joskus jotain sellaista, mikä on jäänyt sitten itseä kaivelemaan, että tuliko nyt sanottua jotenkin typerästi ja miten sitä on sitten selvittänyt?

Anu: Kyllähän niitä kokemuksia mahtuu tuohon omaankin työhistoriaan. Nyt ei ihan suoraan. Ei en osaa oikein sanoa, että mikä olisi semmoinen yksittäinen tilanne tai yksittäinen lausahdus mitä olisin käyttänyt, mutta se tunne on hyvin vahvasti kyllä mielessä, että heti saa palautettua mieleen sen tunteen, kun on ollut joskus sellaisia hetkiä, että on miettinyt päivän päätteeksi, että voi apua, mitä mä menin sanomaan ja nyt sanoin jotenkin todella tyhmästi. Sitten ollaan mietitty sitä koko ilta ja on mietitty mahdollisesti koko yö, että voi apua, mitä tapahtuu ja onko nyt pilannut jonkun ihmisen mahdollisuudet tai onko nyt tullut tölvästyä jotain sellaista, millä on kauaskantoisia seurauksia. Sitä on pohdittu työkaverin kanssa ja puitu, että no oliko tässä nyt ja miten tämä tilanne oikein meni. Sitten onneksi niistä on selvitty yleensä niin, että kun on nähty lähtökohtaisesti tämä ihminen, keneen on kohdistunut tämä lausahdus tai kuka on ollut sen lausahduksen kohteena niin hyvin usein on käynyt niin, että hän ei ole muistanut edes koko tapahtumaa. Ei hän muistanut sitä yksittäistä lausahdusta. Hän oli ihan OK ollut sen koko asian kanssa. Monesti varmaan voi olla, että se myös enemmän ehkä jää sinne omaan mieleen pyörimään. Ja toki on myös ollut se, että kun on näistä kysynyt, että mun mielestä se on hirveän oleellista ja tärkeätä, että kun tiedät että näet sen ihmisen vaikka seuraavana päivänä tai sitten myöhemmin niin sano siitä, kysy että "Hei tämmöinen tilanne oli ja sanoin näin, että tarkoitin sillä tätä tai tätä", jolloin myös tuo esille sille toiselle sen, että hei oon miettinyt jotain tai on ollut jotenkin semmoinen olo, että oon loukannut ja yleensä sitten on ollut tosiaan tämä tilanne, että toinen ei ole sitä ehkä edes noteerannut tai sitten jos on noteerannut niin sitten se on pystytty siinä käymään se keskustelu ja kerrottu tarkemmin, mitä minä tarkoitin, sillä mitä minä sanoin.

Emma: Tuo on myöskin semmoista mun mielestä hyvää opettajan vahvuutta, että uskaltaa ottaa semmoisen asian esille, mikä on jäänyt mietityttämään. Vaikka se ei toiselle välttämättä olisikaan niin iso asia, niin saa itse myöskin siitä sen, ettei jää enää vaivaamaan siitä eteenpäin se asia. Se on mun mielestä hyvä ominaisuus opettajassa myöskin.

Eeva: Kyllä, sehän näyttää semmoista inhimillisyyttä, että jos on sanonut jotakin sellaista mitä ajattelee sitten myöhemmin että on ollut ollut jotenkin sopimatonta tai epäkorrektia tai muuta niin anteeksipyyttäminen tai jollakin tavalla siihen palaaminen ja se korjaaminen se ei ole koskaan huono juttu. Ja mun mielestä näyttää semmoista hyvää esimerkkiä siitä, että opettajat ei todellakaan ole mitään erehtymättömiä vaan ihan inhimillisiä niin kuin kaikki muut.

Anu: Kyllä, ja tuli tästä oikeastaan mieleen nyt tämä tämän päiväinen maailmakin ja yhteiskunta. Miten paljon se on muuttunut ja miten on tullut paljon uutta termistöä, tullut paljon uusia sanoja, uusia määritelmiä ja muita. Kun kaikessa ei voi ehkä ihan olla niin niin täysillä perillä ja mukana siinä, että mitä kaikkia termejä esimerkiksi käytetään, vaikka siihen pyrkiikin, niin tavallaan jotenkin se, että enemmän kun pelätään sitä, että loukataan toista, niin mitä jos kävisi sitä keskustelua, että hei millä termeillä tai millä sanoilla näitä asioita kuvataan. Ei tarvitse tietää kaikkea, vaan me ollaan täällä sillä tavalla toisiamme varten myös opettamassa sitä, että hei ei ole OK käyttää tuollaista sanaa, vaan nykyään käytetäänkin enemmänkin tältä näkökannasta näitä lauseita tai sanoja tai termistöä.

Eeva: Itse kanssa mietin, että onko niitä tilanteita, niin onhan niitä vaikka kuinka paljon semmoisia, missä sitten jälkikäteen mieltii, että no mitenhän tää nyt meni, mutta on kyllä pyrkinyt siihen, että siihen palataan sitten seuraavan kerran, kun kohdataan sen porukan kanssa. Jos vaan sen muistaa, niin ne myös poikii yleensä aika hyviä keskusteluita, kun antautuu sille. No, tässä voisi ehkä vähän myöskin taustoittaa sitä ideaa, kun me Anun kanssa pohdittiin tätä podcastia ja sen aihetta, mistä tuli mieleen tää kohtaaminen oppilaitosarjessa. Meillä molemmilla on tosiaan taustaa sieltä nuorisotyöstä ja myöskin kokemusta sen aiheen opettamisesta. Jotenkin se nuorisotyön tai nuorisotyöntekijän tapa ja kyky

kohdata, niin siinä on paljon jotain sellaista mitä myöskin sitten siinä oppilaitosarjessa myöskin ehkä opettajat voisi hyödyntää. Siinä voitaisiin oppia myöskin toisilta. Mitä sä Anu ajattelet tästä?

Anu: Kyllä ehdottomasti. Itsekin näen sen nuorisotyön vahvuuden ja nuorisotyöllisen työotteen vahvuuden siinä kohtaamisessa. Haluan sitä kyllä kovasti tuoda esille ja tavallaan juuri se, mitä siellä on sellaisia asioita, mitä voisi napata siihen omaan tekemiseen omiin kohtaamistilanteisiin. Niin meillä on niin kiva tilanne, että kun me ollaan saatu Emma tänne meidän kanssa, siitä sitten tarkemmin vielä juttelemaan ja tuomaan sitä ihan arjessa tapahtuvaa kohtaamista ja oppilaitosnuorisotyötä esille.

Emma: Mä myöskin ajattelen silleen, että opettajat tekee myös osaltaan nuorisotyötä, mitä ei silleen monesti tule ajateltua niin kun niin semmoisena selkeänä, mutta ihan yhtä lailla niin kun opettajat tekevät nuorten kanssa töitä ja se on vaan vähän erilaista.

Anu: Kyllä.

Eeva: Miten sä kuvaisit Emma, että miten se kohtaaminen siellä koulussa on erilaista, että sä oot nyt päässyt harjoittelemaan. Voisitkin kertoa vähän näistä taustoista, että missä kaikissa eri paikoissa sä oot ollut harjoittelijana, ja miten se kohtaaminen siinä sun arjessa eroaa sitten verrattuna siihen opettajaan oikein.

Emma: Joo mun oma tarina on se, että mua kiinnosti heti, kun Humakiin lähdin opiskelemaan yhteisöpedagogiksi, niin koulupuoli. Minä tiesin sen jo etukäteen, että se on semmoinen ympäristö, missä minä haluaisin työskennellä. Ensimmäisen työharjoittelun mä oon tehnyt yhtenäiskoululla. Ja sitten mä oon tehnyt valmalle toisen, mikä on tämmöinen niin kun valmentava koulutus, missä on tosi paljon nuoria, jotka ei ole päässyt eteenpäin opiskelemaan peruskoulun jälkeen. Mutta heillä on niin kun oppivelvollisuutta vielä jäljellä ja sitten osa haluaa korottaa arvosanoja ja muuta vastaavaa. Vähän tämmöinen erilainen ympäristö. Ja sitten tällä hetkellä teen mun viimeistä työharjoittelua lukiomaailmassa. Eli nää on tämmöisiä hyvin, hyvin erilaisia ja tää mun oma harjoittelu polkukin myöskin menee vähän tälleen asteittain hausvasti, että lähdetään sieltä peruskoulusta ja sitten tavallaan edetään sinne lukiomaailmaan. Tää on kyl tuntunut siltä, että on löytänyt semmoisen oman jutun ja tykkää olla siellä. Ja sitten kun Eeva kysyi, että miten se eroaa siitä opettajan työstä niin tää on aika vaikeakin kysymys ja ehkä täytyy vähän rajata, ettei tule liian pitkä vastaus, mutta niin kuin lyhyesti sanottuna niin opettajan työ on lähinnä opettaa ja sitten tavallaan kohdata siinä arjessa kaikkia opiskelijoita ja oppijoita. Ja sitten taas nuorisotyöntekijä siellä koulumaailmassa, niin hän pyritään siihen, että hänellä on aina aikaa, että oli asia mikä tahansa oli se iloinen tai surullinen tai tarve johonkin apuun tai haluaa kaverin johonkin koulutehtävää tai kuraattorille menoon tai mitä vaan, niin sitä aikaa löytyy aina siltä ohjaajalta sille opiskelijalle. Se on iso ero. Opettajat on, monesti puhutaan, että on aika kiireisiä ja saattaa olla paljon stressiä arjessa eikä löydy välttämättä voimavaroja myöskään tarttua opiskelijoiden asioihin semmoisiin syvällisempiin. Nuorisotyöntekijä on semmoinen, jolta löytyy aina aikaa ja se on aina tavallaan sillä lailla saavutettavissa, että voit löytää ja nykästä hihasta ja kertoa mitä tahansa.

Eeva: Mietin tänään, että mikä se nuorisotyön semmoinen erityinen merkitys on tässä ajassa, kun kaikilla on niin kauhean kiire ja kaikki on aikataulutettua, niin täähän on jotenkin niin kun ihan älyttömän hieno asia, että meillä on nuorisotyö, jossa aina on aikaa sille kohtaamiselle, niin se on jotenkin sellaista, mitä ei tule ehkä tarpeeksi edes nostettua esille tai sitä ei välttämättä ymmärretä, että nuorilla on tähän niin kun mahdollisuus. Tapahtui se sitten siellä kouluarjessa tai nuorisotiloilla niin siellä on se turvallinen aikuinen koulutettu nuorisotyöntekijä, joka on nimenomaan juuri sinua varten ja ei ole aikataulutettu tiukasti joku tietty kohtaaminen vaan on sitä aikaa. Silloinhan se semmoinen aito merkityksellinen kohtaaminen mahdollistuu.

Anu: Kyllä, ja sitten jos ajatellaan vielä sitä, että kaikista arvokkain asia mitä meillä kelläkin ihmisellä on tässä elämässä, niin se on se aika. Niin, mun mielestä jotenkin aivan ihana ajatus siitä, että jollain on aikaa.

Eeva: Niin, että silloin mahdollistuu se, että koet itsesi merkitykselliseksi, kun jollakin on aikaa kohdata, kuulla, että mitä sulle kuuluu ja pysähtyä siihen ja olla siinä tilanteessa läsnä eikä viestiä, että mulla on kiire kohta seuraavaan paikkaan, että jutellaanko myöhemmin. Jotenkin todella arvokasta tänä päivänä tässä meidän yhteiskunnassa.

Emma: Itsellä on jotenkin se ajatus, että kaikilla nuorilla ei välttämättä ole kotona sellaista ihmistä, joille uskaltaisi puhua kaikesta tai jostain tietyistä aiheista tai voi liittyä erilaisia pelkoja, mitkä vaikuttaa siellä taustalla. Niin sitten taas mä ehkä ajattelen myöskin sitä, että nuorisotyöntekijä on semmoinen neutraali kohtaaja. Oli se asia mikä tahansa, nuorisotyöntekijänkään ei tarvitse tietää kaikkea, vaan sitten voidaan yhdessä etsiä niitä ratkaisuja ja miettiä niitä juttuja. Musta on ajatuksena ihana se, että kun kaikilla ei välttämättä kotoa löydy, sitä semmoista luotettavaa aikuista, että sitten siellä koulumaailmassa on semmoinen ihminen, jolla löytyy sulle sitä aikaa.

Eeva: Joo. Minkälaisia ne kohtaamiset on? Voiko sanoa, että on jotain tyyppisiä kohtaamisia niitten nuorten kanssa vai minkälaista se arki on siellä?

Emma: Tosi paljon riippuu oppilaitoksesta, että hyvin isoja eroavaisuuksia on. Mutta ehkä semmoinen iso asia mikä yhdistää kaikkia on se, että ne kohtaamiset on monesti tosi arkisia ja semmoisia ohi meneviä nopeita. Että saatetaan olla silleen, että hei mitä tänään kuuluu ja miten meni viikonloppu tyylisesti ja sitten käydään semmoinen lyhyt keskustelu ja toivotetaan tsemppit päivään ja muuta vastaavaa. Että ne on semmoisia niin kun ehkä suurimpia. Ja sitten saattaa olla, että joku nuori kävelee sun kanssa käytävällä matkan luokkaan ja se siinä samalla kertoo sitten jotain viikonlopun tapahtumia tai jotain syvällisempää, että ne on musta tosi ihania kohtaamisia. Ja sitten ihan ääritilanteissa koulukiusaamiseen puuttumista. Nää on monesti semmoisia pitkiä, tosi pitkiä monen tunnin, saattaa olla monen päivän, monen viikon prosesseja, että niitä käydään juurta jaksain läpi. Ja niin kun aiemmin mainitsin siitä, että nuorisotyöntekijälle on aina aikaa niin sitten nää monesti tämmöiset vaikeatkin tilanteet ne pyritään aina viemään loppuun asti, mikä on mun mielestä työn kannalta todella tärkeitä, että myöskin sille nuorelle tulee se fiilis, että joku välittää.

Eeva: Miten sä kuvailisit miten, koulun nuorisotyöntekijät otetaan vastaan ja minkälaista se yhteistyö siellä koulun arjessa on niitten muiden toimijoiden kanssa?

Emma: Se riippuu ihan tosi paljon myöskin taas oppilaitoksesta. Ehkä semmoinen, mihin itse olen törmännyt, niin opettajille tämä on ehkä vähän semmoinen tuntematon vielä, että eilenkin oli työharjoittelussa semmoinen kohtaaminen erään opettajan kanssa, jossa hän totesi ihan näin, että hän ei oikein tiedä, että mihin teitä voisi hyödyntää, että minkä tyyllisiä juttuja voisi olla.

Sitten mä sanoin, että no, me voidaan pitää tunnin aiheesta vaikka peli, jos sä haluat että me tullaan pitämään joku hauska, että opiskelijalle se oppiminen olisi mielekkäämpää, että se voisi olla jotain tämmöistä uutta näkökulmaa. Mutta sitten esimerkiksi kuraattoreiden, psykologien, terkkareiden, muiden koulunkäynninohjaajien ja muiden tämmöisten kanssa tulee tehtyä tiiviimpää yhteistyötä ja se on monesti semmoinen, mitä hyödynnetään puolin ja toisin. Että se tavallaan on semmoinen, ehkä tietynlainen tiimi, missä koostuu semmoiset kohtaavan työn ammattilaiset.

Anu: Kuulostaa kyllä todella mielenkiintoiselta. No mitä sä ajattelet noista sun työpäivistä tai nyt kun oot siellä harkoissa ollut niin, mitä ajattelet niistä semmoista, puhuit tuossa oikeastaan noista tommoisista

siirtymätilanteesta, elikkä kun siirrytte vaikka, että saatat jonnekin luokkaan tai terkalle tai muuta niin sanoit että siinä saattaa syntyä tällaisia syvällisiä keskusteluja ja aiheita ja ne on aika lyhyitä hetkiä jos ymmärrän oikein, niin mitä ajattelet, mikä on ollut sulla semmoisia merkittävimpiä kohtaamisen tilanteita, että missä koet että tulee hirveän paljon juuri ehkä pureuduttuakin semmoisiin vähän syvällisempiä asioihin siellä oppilaitoksen arjessa?

Emma: No ehkä semmoinen, että kun itse huomaa että joku luottaa suhun ja sitten pystyy jotenkin keskustelemaan vaikeistakin aiheista opiskelijan kanssa. Tavallaan se, että se juttu voi jatkua myöskin siitä mihin se on jäänyt, että se ei välttämättä tarkoita sitä, että se on sen 3 minuuttia, kun sä käyt sitä keskustelua. Vaan sitten se voi olla, että sä pystyt seuraavana päivänä kysymään aiheesta lisää siltä opiskelijalta.

Anu: Joo tuosta tulee selkeästi se idea esille, että miten lyhyet pienet kohtaamiset rakentaa semmoista laajempaa kuvaa koko ajan ja vahvistaa tavallaan sitä vuorovaikutusta. Ja jotenkin ajattelee sitä, että kun sanoit, että pystyy jatkamaan siitä missä edellisen kerran ollaan jääty, niin se että se lyhyt muutaman minuutin hetki, kun te olette päässyt tavallaan jutun alkuun on ollut sen verran merkityksellinen. On tullut kuitenkin siinä hetkessä muutamassa minuutissa kohdatuksi, nähdyksi, että hän haluaa jatkaa sitä juttua sun kanssa sitten myöhemmin, vaikka siinä olisi aikaa se pari minuuttia tai sitten joku pidempi pätkä, että miten tavallaan pienissä, ihan pienissä lyhyissä kohtaamisissa rakennetaan sitä semmoista luottamuksellista vuorovaikutussuhdetta ja semmoista välittämisen ilmapiiriä.

Emma: Ja sitten se on monelle nuorellekin semmoinen, että kun he huomaa, että sä kuuntelet ja he voi luottaa suhun, että sä et puhu eteenpäin niistä luottamuksellisista asioista, niin monesti se keskustelu on aika avointa ja sitten sä niistä aiheista huomaat, että se ei ehkä kaikille puhu niistä samoista asioista ja huomaa, että ne on semmoisia nuorelle tärkeitä asioita. Aiemmin sanoin sitä, että kaikilla ei kotona ole semmoista aikuista, jolla olisi aikaa kuunnella ja johon voisi vaikka luottaa, niin sitten monelle nuorelle ne on semmoisia, että he saattaa sitten kun huomaa, että sä olet tarttunut johonkin asiaan ja siitä on juteltu niin saattaa olla, että se ei ihan hirveästi enää vaadi se että sun ei tarvitse kauheasti enää kysellä, kun nuori lähestyy sua jo oma-aloitteisesti ja kertoo jotain taas uutta. Niin se on jotenkin kauhean ihana ja tulee semmoinen tärkeä olo siinä työssä, niin se on kyllä työn parhaita puolia myöskin. Että kun huomaa sen luottamuksen syntymiseen ja semmoisen, että sä näet, että sä oot tärkeä henkilö sille.

Eeva: Jossain vaiheessa Anun kanssa pohdittiin myös sitä, että voisiko puhua myöskin opettajien tai sen opettajan arjessa niin kun puhutaan välitunneista tai tällamisesta taikopedagogiikasta, että miten, ne niin sanotut epäviralliset ajat ja kohtaamiset hyödynnetään. Ja osahan opettajista osaa varmasti hyödyntää ne tosi hyvin, mutta että ne nimenomaan niissä epävirallisissa hetkissä siellä koulun arjessa kohtaamiset voi olla todella merkityksellisiä.

Anu: Kyllä. Ja mun mielestä juuri tuo, mitä Emma mainitsit noista siirtymistä elikkä käytävällä ihan se muutaman minuutin yhteinen matka jo voi olla yksi sellainen ja sitten on paljon kuullut myös sitä, että jotka tällaisista niin sanottua taikopedagogiikkaa harjoittaa, niin on myös ollut se että on tultu vaikka opettajana puolta tuntia aikaisemmin sinne luokkatilaan tekemään omia töitä ennen kuin se oma opetus alkaa ja se on tehty tietäväksi myös sitten opiskelijoille tai oppijoille, että hän on siellä. Että tavallaan madallettu sitä kynnystä, että sinne voi tulla aikaisemmin jo sitten vaikka juttelemaan ihan noista arjen asioista tai muista mielestä painavista seikoista liittyen sitten opiskeluun tai muihin asioihin. Ja sitten on myös ollut näitä, että onko sitten tavallaan se valinta aina tuolla vaikka ruokalaan tai syömään mennessä, jos sattuu vaikka ruokailemaan samaan aikaan, kun opiskelijat siellä oppilaitoksen ruokalassa,

niin onko sitten semmoinen että haluaako joku kerta kokeilla sitä, että menisikin opiskelijoiden kanssa samaan pöytään syömään?

Emma: Aika hyvä.

Eeva: Kyllä kannatetaan. Oon joskus kokeillut. On mukavia keskusteluja.

Anu: On ja tavallaan, kun päästään semmoiseen vähän epävirallisemminkin keskusteluun, että voidaan puhua jostain muustakin kuin niistä opinnoista, niin tavallaan sitä kautta rakentaa sitä luottamusta ja sellaista yhteistä tekemistä, tekee itsensä myös inhimilliseksi ja ihmiseksi, eli antaa itsestään vähän jotain niin todennäköisemmin sitten saa sieltä myös takaisin takaisin. Sitten jotain sellaista myös, että jos tuossa joku aika sitten oli hirveän mielenkiintoinen Ylen artikkeli, missä oli määritelty tällainen hyvään opettajaan liittyvät ominaisuudet ja oli niin kysytty nuorilta ihmisiltä ja sieltä nousi hyvin vahvasti esille se, että se kohtaaminen on siinä se kaikista tärkein. Ei niinkään se, miten puhutaan vaikka koulumenestyksestä tai itse sitä siitä tekemisestä siellä luokassa tai siellä oppilaitoksessa vaan se että kohdataanko sinut, nähdäänkö sinut siellä. Ja se, mikä minusta on hirveän tärkeä, niin vaikka onkin kyse ryhmistä, mitä monesti opetetaan ja ohjataan niin se, että jokainen meistä haluaa olla myös yksilö ja haluaa tulla nähdyksi juuri minuna itsenäni siinä sen kaiken ryhmän keskellä. Ja muutamia semmoisia, mitä tuolla nousi esille oli se, että esimerkiksi ihan tällainen nimien opettelu on myös ihan äärimmäisen tärkeitä. Se, että ihmistä kutsutaan nimeltä, joku tietää sinun nimesi, niin sillä on suuri merkitys.

Eeva: Haluatteko kuulla? Mä tässä samalla oon tehnyt kohtaamista tekoälyn eli chat GPT kanssa. Mä kirjoitin tänne, että opettajan ja oppilaan kohtaaminen. Haluatteko kuulla mitä tekoäly meille siitä kertoo?

Emma ja Anu: Ehdottomasti.

Eeva: Tää on pitkä vastaus, tekoälyllä on selkeästi käsitystä siitä aiheesta, mutta alkaa näin, että opettajan ja oppilaan kohtaaminen on tärkeä osa opetusta ja oppimista ja se voi vaikuttaa merkittävästi oppilaan motivaatioon ja oppimistuloksiin. Opettajan ja oppilaan kohtaaminen voi tapahtua monella eri tavalla. Se voi olla vuorovaikutusta oppitunnilla, henkilökohtainen keskustelu tai vaikkapa sähköpostiviesti. Tärkeintä on, että kohtaamisessa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset tarpeet ja oppimistavat. Ja tää jatkuu tästä. Mitä mieltä tästä olette?

Emma: Aika hyvä mun mielestä.

Anu: Kyllähän siinä on aika tiivistetysti joitain asioita, mitä ollaan tässä nyt otettu jo esille.

Eeva: Mutta ehkä tää chat GPT ei vielä ihan tavoita sitä kaikkea, mitä siihen liittyy, mutta jäljillä sekin on joo.

Emma: Tuo oli mun mielestä hyvä nosto toi sähköpostiviesti. Sitähän ei ehkä silleen ajattele, että sehän on myöskin sitä vuorovaikutusta se viesteily ihan yhtä lailla.

Eeva: Ja sanavalinnat siellä on erityisen merkityksellisiä, koska ne jää sinne myöskin näkyville pitkäksi aikaa.

Emma: Ja sitten mä ajattelen myös sitä, että tässä semmoinen tietynlainen nuorekkuus tai nuoren mieli. Ehkä kaikki emoji ja tällaiset jotkut meemit tai jotkut niin nehan voi tuoda paljon lähemmäksi sitä nuorisotyöntekijän tai opettajan ja nuoren välistä suhdetta tai vuorovaikutusmeininkiä. Sitten jos sä

kykenet semmoiseen samantyyppisen viestittelyyn, mitä nuoret tekee keskenään niin sitten se tavallaan tuo nuorelle semmoiseen olon, että hei tää on hauska tyyppi.

Eeva: Mutta voiko niillä emojeilla mennä myös pieleen, jos ei ole ihan kartalla?

Emma: Voi (naurua)

Eeva: Että sitten on nolo.

Emma: No sitten se on ehkä vähän noloa joo.

Anu: Joo, niistä on hyvä olla sitten tietoinen ja selvittää, että mitkä on tän päivän emoji-merkitykset siellä taustalla, ettei tosiaan mene ihan metsään sitten.

Eeva: Mut täähän on myös semmosta, mä ajattelen, nuorisotyöntekijän yleensä aika erityisosaamista, että ollaan aika lailla ajan hermolla ja tiedetään mistä nuoret puhuu ja miten puhutaan.

Emma: Mulla on semmoinen yksi läheinen, joka ei käytä ollenkaan emojeja, mutta hän sen sijaan kirjoittaa, että tähän naurava hymiö, tähän hymyilevä naama. Se on mun mielestä aika kiva tapaa kanssa kyllä, että jos ei ymmärrä tai halua käyttää hymiöitä tai ei ymmärrä, että onkohan tää nyt ihan tähän sopiva, niin sit sä voit laittaa siihen, että tähän hymyilevä naama perään.

Eeva: Mielenkiintoista joo.

Anu: Ihana joo, mun mielestä tuo kuulostaa hirveän hyvältä, että jos mä ajattelen vaikka ylipäänsä opettajan työtä ja miten moninaisia oppijoita kohdataan tuolla kentällä, niin se voi olla, että jollekin voi olla vaikeuksia esimerkiksi tulkita hymiöitä, niin ei tuo mun mielestä yhtään hassumpi ajatus ole, että kirjoittaisi, että tähän hymyilevä naama.

Eeva: Niin se on saavutettavaa silloin joo.

Emma: Kyllä, ihan sitten mä oon monesti kuullut sitä, että nuoret käsittää taas semmoiset viestit jossa ei ole hymiöitä niin niitä on vaikea taas tulkita, että onko se hyvään sävyyn kirjoitettu, että on vähän kaksipiippuinen juttu, että mikä sitten hyvä tapa viestiä. Ja sitten jokaisella on tietysti ne omat tavat. Mutta joo...

Anu: Hyvä tuleeko sulle Emma mieleen, jos tässä pikkuhiljaa ruvetaan päättämään tätä meidän podcast-jaksoa, niin tulisiko sinulle mieleen jotain sellaisia hyviä vinkkejä tai käytännön esimerkkejä siitä, miten voisi tuolla opetusmaailmassa esimerkiksi opettajalle, että minkälaisia vinkkejä antaisit tähän kohtaamiseen?

Emma: Aika hyvä. No mikä aiemminkin mainittiin, niin pelkästään se, että menee vaikka syömään opiskelijoiden kanssa samaan pöytään ja se että luokkaan mennessä kysyy vaikka ohimennen, että hei miten menee, mitä kuuluu, miten koulupäivä mennyt, miten meni viikonloppu. Ihan joku tosi pieni. Tai sitten se että sen sijaan että menisi joka välitunti opettajanhuoneeseen juomaan kahvia niin sen sijaan voisi jäädä sinne välitunnille vaikka hengaillemaan ja sitten siellä vaan ihan kiertää ja kyselee, että miten menee. Ja se voi poikia yllättäviäkin tällaisia positiivisia kohtaamisia ja tilanteita.

Anu: Hyvä. Tuleeko Eevalle mieleen jotain, mitä ajattelisit tän meidän keskustelun pohjalta, että mikä olisi semmoinen hyvä vinkki?

Eeva: No joo, tohon on kyllä helppo yhtyä, mitä Emma tuossa sanoi, että samoilla ajatuksilla. Sitten ehkä sellainen, mitä mä toivoisin, että tapahtuisi ehkä enemmänkin, että myös opettaja jakaisi jotain siitä

omasta arjesta. Se on jotenkin mun mielestä sellainen tasaveroisen vuorovaikutuksen ja dialogisuuden yks perusasia, että jaetaan myös jotakin itsestä. Ja toki siinä voi pitää sen rajan, mikä se nyt onkaan, kuinka paljon haluaa siitä omasta arjesta jakaa. Mutta mun mielestä se tuo sitä kohtaamista jotenkin semmoiseksi inhimillisemmäksi. Ei ole ainoastaan siellä jossakin tietyssä semmoisessa tiukassa opettajan roolissa vaan meilläkin on omat elämät ja kokemukset taustalla. Ja joskus jos on vaikka ollut jotain merkityksellistä tapahtunut viikonloppuna, mun mielestä sen voi jakaa oppilaille ja siitä voi saada jotain hyviä keskustelujakin aikaan.

Emma: Toi on aika hyvä, ja sitten monet ajankohtaiset aiheet on sellaisia, jotka puhuttaa nuoria niin sitten semmoisiakin. Tavallaan niiden esiin nostaminen ja niistä keskusteleminen voi olla tosi semmoista...

Eeva: Niin, me jaetaan kuitenkin paljon yhteisiä asioita tässä ajassa, että meidän elämät ei ole sillä tavalla erillisiä. Mitäs sää Anu ajattelet?

Anu: No, mulla on oikeastaan semmoinen, mikä mulla on jäänyt tuolta jo hyvin kaukaa semmoiseksi opiksi niin on se, että tervehti jokaista, joka tulee sinne sun omaan luokkaan tai tilaan, missä olet. Tervehtii jokaista, katsoo heihin päin, ja kun he lähtee niin parhaimmassa tapauksessa ehdit heipata vielä jokaisen. Mutta jos ei nyt ihan kaikkia ehdi niin kuitenkin sanoa sitten myös se Heippa. Joskus se tervehtiminen voi olla se ainut kerta, kun joku ihminen nähdään ja huomataan sen päivän aikana. Niin se on hirmuisen tärkeä itselleni henkilökohtaisesti, että tervehtii tosiaan jokaisen, joka siihen tilaan ja luokkaan tulee.

Eeva: Kyllä. Tähän loppuun voisi vielä sanoa kaikille kuulijoille, että kysykää niiltä teidän arjen ihmisiltä, että mitä kuuluu. Oli se sitten oppilas tai kollega tai muu niin se voi olla se merkityksellinen asia hänelle tässä päivässä.

Emma: Kyllä

Eeva: Kiitos osallistumisesta tähän podcastiin.

Anu ja Emma: Kiitos.

Podcastit on julkaistu Jyväskylän ammattikorkeakoulussa 2023:

<https://www.jamk.fi/fi/artikkeli/podcastit-tasavertaisesta-ja-dialogisesta-kohtaamisesta-opetuksessa>